RAHANDUSMINISTEERIUM

Riigikogu rahanduskomisjon
rahanduskomisjon@riigikogu.ee

Teie 29.10.2026 nr RIIGIKOGU/26-1056/-3T

Meie 06.11.2026 nr 1.1-11/3897-4

Käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõud (1016 SE ja 1021 SE)

Lugupeetud rahanduskomisjoni esimees

Vabariigi Valitsus otsustas 2026. a 29. oktoobri istungil mitte toetada Eesti Keskerakonna fraktsiooni 2026. aasta 16. septembril algatatud eelnõu (1016 SE), mis näeb ette alates 2027. aasta 1. juulist restorani- ja toitlustusteenuse, välja arvatud alkohoolsete jookide pakkumine, käibemaksumäära vähendamise 13%-le ega Isamaa fraktsiooni 2026. a 23. septembril algatatud käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (1021 SE), mille kohaselt maksustatakse alates 2026. a 1. novembrist kuni 2027. a 30. aprillini maagaasi võõrandamine 13%-se käibemaksumääraga.

1. Eesti Keskerakonna fraktsiooni 2026. aasta 16. septembril algatatud eelnõu (1016 SE) eesmärk on leevendada tegevuskulude kasvust tingitud hinnasurvet, et toetada toitlustusteenuse kättesaadavust ning parandada toitlustusettevõtete majanduslikku toimevõimet ja konkurentsivõimet.

Eelnõu seletuskirjas on viidatud Eesti Hotellide ja Restoranide Liidu mõjuanalüüsile, mille kohaselt keskse stsenaariumi korral maksumäära vähendamisest tulenev eelarvekulu on hinnanguliselt 45 mln eurot aastas. Eeldatud on, et meede toob kaasa tarbimise ja tööjõumaksude laekumise kasvu ning ettevõtete majandusliku olukorra paranemise. Seletuskirjas ei ole eelarvemõju sisuliselt käsitletud ega esitatud ka katteallikaid maksutulu vähenemise rahastamiseks. Viidatud on üksnes võimalusele, et suurem tarbimine ja paranenud ettevõtluskeskkond võivad suurendada teiste maksude laekumist ning seeläbi osa käibemaksukulust kompenseerida. Nõustume Eesti Hotellide ja Restoranide Liidu mõjuanalüüsis hinnatud käibemaksumõjuga suurusjärgus 60 mln eurot aastas, kuid ei pea põhjendatuks selle vähendamist keskses stsenaariumis täiendavate eelduslike mõjude võrra. Maksukuulekuse paranemisest tulenev lisatulu ning tööjõumaksude, ettevõtte tulumaksu ja tarneahela kaudu tuletatud täiendav maksulaekumine, samuti eeldatav töötushüvitiste kokkuhoid põhinevad eeldustel, mille suuruse kohta puudub piisav empiiriline tõendus. Praeguse eelarvepuudujäägi tingimustes ei ole ilma konkreetse katteallikata võimalik sellist universaalset maksumäära vähendamise kaudu leevendust kehtestada. Poliitikameetme

kavandamisel tuleb käsitleda ka selle rahastamist, olgu selleks kulude vähendamine, käibemaksu standardmäära tõstmine või muu maksutõus ehk täiendav tulumeede.

Teiste riikide kogemusega tutvumine on kahtlemata oluline, kuid maksupoliitilised otsused ei saa põhineda teiste riikide maksusüsteemide üksikelementidel. Riikide maksusüsteemid on erinevad. Sealjuures on Eesti üldine maksukoormus Euroopa Liidu võrdluses madal. Näiteks paljudes riikides, kus toitlustusteenusele kehtib madalam käibemaksumäär, on samaaegselt oluliselt kõrgemad otsesed maksud, mis kompenseerivad maksuerisustest tulenevat tulu vähenemist. Üksik meede ei ole võrreldav ilma kogu maksusüsteemi tervikpilti arvestamata.

Maksumäära vähendamise kaudu antav leevendus ei ole efektiivne, kuna see ei ole vajaduspõhine. Käibemaksumäära vähenemine ei mõjuta antud juhul teenuse lõpphinda selliselt, et see parandaks teenuse kättesaadavust. Mis puudutab toitlustusettevõtete majanduslikku toimevõimet ja konkurentsi, siis samad probleemid on ka teistes sektorites, nagu näiteks kultuur ja meelelahutus. Seetõttu peaks ühe sektori eelistamine olema põhjendatud selge avaliku huviga. Arvestades, et toidukaupadele kehtib standardkäibemaksumäär, ei leia me, et avalik huvi Eestis oleks piisav toitlustusteenuse eelistamiseks muude kaupade ja teenuste arvel.

Maksumäära vähendamine oleks ka jaotusliku mõju poolest regressiivne. Restoraniteenuste osakaal tarbimiskuludes on suurema sissetulekuga leibkondadel märgatavalt suurem kui väiksema sissetulekuga leibkondadel. Seetõttu saaksid käibemaksusoodustusest rohkem kasu kõrgema sissetulekuga leibkonnad ning meede ei oleks tõhusalt suunatud väiksema sissetulekuga inimeste toetamisele[1].

2. Isamaa fraktsiooni 2026. a 23. septembril algatatud käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (1021 SE) eelnõu eesmärk on käibemaksumäära vähendamisega 24%-lt 13%-le leevendada maagaasi maailmaturuhinna mõju kodumajapidamiste, asutuste ja ettevõtjate küttekuludele.

Eelnõu seletuskirjas ei ole analüüsitud maksumäära vähendamisest tulenevat mõju eelarvele ega pakutud selleks katteallikaid. Maagaasile kehtiva 24%-se käibemaksumäära vähendamine 13%-le perioodil 2026. a 1. november kuni 2027. a 30. aprill tähendaks hinnanguliselt 5 miljoni euro suurust eelarvekulu. Universaalse käibemaksumäära vähendamise kaudu antav leevendus ei ole efektiivne meede eriti praeguse eelarvepuudujäägi tingimustes.

Lisaks ei toeta eelnõu eesmärki parandada energiatõhusust ja liikuda fossiilsetelt kütustelt alternatiivsete energiaallikate kasutamisele. Maagaasi soodustamine vähendaks energiasäästu stiimulit ning soodustaks fossiilkütuse kasutamise jätkumist. Venemaa agressioon Ukrainas on näidanud, et sõltuvus imporditavatest fossiilkütustest kujutab endast ka julgeolekuriski. Maagaasi tarbimist soodustav maksumeede ei ole kooskõlas Euroopa Liidu eesmärgiga vähendada energiasõltuvust Venemaast ja lõpetada Venemaa gaasi import.

Samuti asetaks üksnes maagaasile soodusmäära kehtestamine teiste kütteliikide kasutajad ebavõrdsesse olukorda, kuna samaväärset maksuleevendust ei saaks näiteks kaugkütte, elektri või teiste kütteviiside kasutajad.

Lugupidamisega

[1] Leibkondade maksukoormus_lopparuanne_ISBN_1.pdf

(allkirjastatud digitaalselt)
Jürgen Ligi
rahandusminister

Aet Külasalu 5885 1300
Aet.Kylasalu@fin.ee